

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 12. septembra 2018*

„Predhodno odločanje – Uredba (ES) št. 44/2001 – Sodna pristojnost v civilnih in gospodarskih zadevah – Posebne pristojnosti – Člen 5, točka 3 – Pristojnost v zvezi z delikti ali kvazidelikti – Kraj, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek – Potrošnik, ki prebiva v državi članici in je prek banke s sedežem v tej državi članici kupil vrednostne papirje, ki jih je izdala banka s sedežem v drugi državi članici – Pristojnost za obravnavanje tožbe, ki jo je vložil ta potrošnik v zvezi z deliktno odgovornostjo te banke“

V zadevi C-304/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) z odločbo z dne 10. maja 2017, ki je prispela na Sodišče 24. maja 2017, v postopku

Helga Löber

proti

Barclays Bank plc,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi R. Silva de Lapuerta (poročevalka), predsednica senata, C. G. Fernlund, J.-C. Bonichot, S. Rodin in E. Regan, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Bobek,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za H. Löber L. Aigner, Rechtsanwalt,
- za Barclays Bank plc H. Bielez, Rechtsanwalt,
- za grško vlado G. Papadaki, S. Papaioannou in T. Papadopoulou, agentke,
- za Evropsko komisijo M. Wilderspin in M. Heller, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 8. maja 2018

* Jezik postopka: nemščina.

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v sporu med Helgo Löber in družbo Barclays Bank plc v zvezi s tožbo zaradi deliktne odgovornosti, vloženo proti tej družbi.

Pravni okvir

- 3 V uvodnih izjavah 11 in 12 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:

„(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti[,] je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

(12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.“
- 4 Člen 2(1) te uredbe določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“
- 5 Člen 5, točki 1 in 3, navedene uredbe določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

1. (a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti;

[...]

3. v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti pred sodišči kraja, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 6 Družba Barclays Bank je banka s sedežem v Londonu (Združeno kraljestvo), ki ima podružnico v Frankfurtu na Majni (Nemčija).
- 7 Ta banka je izdala certifikate X1 Global EUR Index (v nadaljevanju: certifikati) v obliki obveznic na prinosnika, ki so jih vpisali institucionalni vlagatelji in jih nato prodajali na sekundarnem trgu, med drugim potrošnikom v Avstriji.

- 8 Certifikati so bili izdani na podlagi nemškega osnovnega prospekta z dne 22. septembra 2005, o katerem je bila uradno obveščena österreichische Kontrollbank (avstrijska nadzorna banka), in splošnih pogojev z dne 20. decembra 2005. Javna ponudba za vpis je potekala od 20. decembra 2005 do 24. februarja 2006. Certifikati so bili izdani 31. marca 2006.
- 9 Znesek vračila in s tem vrednost certifikatov sta bila določena na podlagi indeksa, sestavljenega iz portfelja več ciljnih skladov, tako da je bila ta vrednost neposredno vezana na ta portfelj. Navedeni portfelj je oblikovala in z njim upravljala družba X1 Fund Allocation GmbH s sedežem v Nemčiji. Ker pa je bil denar, vložen v te certifikate, uporabljen v goljufigem piramidnem sistemu, je bil v velikem delu izgubljen in certifikati niso imeli več nikakršne vrednosti.
- 10 H. Löber, ki prebiva na Dunaju (Avstrija), je prek dveh različnih avstrijskih bank, ene s sedežem v Salzburgu (Avstrija) in druge v Gradcu (Avstrija) v certifikate vložila v skupnem znesku 28.648,43 EUR.
- 11 Kot odškodovana vlagateljica je H. Löber pri Handelsgericht Wien (gospodarsko sodišče na Dunaju, Avstrija) vložila tožbo proti družbi Barclays Bank, s katero je zahtevala plačilo zneska 34.459,06 EUR, ugotovitev pogodbene in deliktne odgovornosti družbe Barclays Bank in razkritje finančnega položaja te banke. V utemeljitev svoje argumentacije navaja zlasti, da so bile informacije v zvezi s certifikati, navedene v prospektu, pomanjkljive.
- 12 Handelsgericht Wien (gospodarsko sodišče na Dunaju) se je s sklepom z dne 18. julija 2016 izreklo za nepristojno in je to tožbo zavrglo, zlasti z obrazložitvijo, da, kar zadeva pogoje za uporabo člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001, H. Löber ni trdila, da je do zadevne škode prišlo neposredno na bančnem računu, ki ga je mogoče povezati z njo in ki je odprt pri banki na Dunaju (Avstrija). Po mnenju tega sodišča je H. Löber certifikate pridobila prek bank s sedežem v Gradcu ali v Salzburgu in je zato ta škoda nastala v teh dveh krajih, ne pa v kraju na območju pristojnosti navedenega sodišča.
- 13 H. Löber se je zoper ta sklep pritožila pri Oberlandesgericht Wien (višje deželno sodišče na Dunaju, Avstrija), ki je s sklepom z dne 6. decembra 2016 navedeni sklep potrdilo in ugotovilo, da se uporabi člen 5, točka 1(a), Uredbe št. 44/2001 ter da so avstrijska sodišča nepristojna.
- 14 H. Löber je pri predložitvenem sodišču vložila revizijo zoper sklep Oberlandesgericht Wien (višje deželno sodišče na Dunaju), da bi se ugotovila pristojnost Handelsgericht Wien (gospodarsko sodišče na Dunaju), zlasti na podlagi člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001.
- 15 V teh okoliščinah je Oberster Gerichtshof (vrhovno sodišče, Avstrija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je na podlagi člena 5, točka 3, Uredbe [št. 44/2001] za zahteve v zvezi z nepogodbeno odgovornostjo, ki izhajajo iz prospekta, če:

- je vlagatelj odločitev o naložbi na podlagi pomanjkljivega prospekta sprejel v kraju svojega stalnega prebivališča
 - in je na podlagi te odločitve kupnino za vrednostni papir, ki ga je kupil na sekundarnem trgu, s svojega računa pri avstrijski banki nakazal na klirinški račun pri drugi avstrijski banki, od koder je bila kupnina po naročilu tožeče stranke nakazana prodajalcu,
- (a) pristojno sodišče, na območju katerega ima vlagatelj stalno prebivališče,
 - (b) pristojno sodišče, na območju katerega je sedež/poslovalnica banke, pri kateri ima tožeča stranka svoj bančni račun, s katerega je kupnino nakazala na klirinški račun,

- (c) pristojno sodišče, na območju katerega je sedež/poslovalnica banke, pri kateri je voden klirinški račun,
- (d) pristojno eno od teh sodišč po izbiri tožeče stranke,
- (e) ni pristojno nobeno od teh sodišč?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 16 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, kako je treba razlagati člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 pri določitvi sodišča države članice kot sodišča kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka, v smislu te določbe, pristojnega za odločanje o tožbi glede deliktne odgovornosti, ki jo je proti banki s sedežem v državi članici, ki je izdala certifikat, zaradi nezadostnosti informacij, vsebovanih v prospektu za ta certifikat, vložil vlagatelj, ki prebiva v drugi državi članici in ki je naložbo opravil v tej drugi državi članici, kadar je škoda, na katero se sklicuje ta vlagatelj, finančna škoda, ki je nastala na njegovem bančnem računu pri banki s sedežem v državi članici, v kateri ima stalno prebivališče.
- 17 Najprej je treba navesti, da je treba pravilo o posebni pristojnosti iz člena 5, točka 3, te uredbe razlagati avtonomno in ozko (sodbe z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 43; z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 37, in z dne 21. aprila 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, točka 29).
- 18 Pristojnost iz člena 2 navedene uredbe, in sicer pristojnost sodišč države članice, v kateri ima tožena stranka stalno prebivališče, namreč pomeni splošno pravilo. Ta uredba le kot odstopanje od tega splošnega pravila določa pravila o posebni in izključni pristojnosti v taksativno naštetih primerih, v katerih je toženo stranko mogoče ali se jo mora, odvisno od primera, tožiti pri sodišču druge države članice (sodbi z dne 13. julija 2006, Reisch Montage, C-103/05, EU:C:2006:471, točka 22, in z 12. maja 2011, BVG, C-144/10, EU:C:2011:300, točka 30).
- 19 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pojem „v zadevah v zvezi z delikti ali kvazidelikti“ zajema vsak zahtevk, ki se nanaša na odgovornost tožene stranke in se ne navezuje na „zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 5, točka 1(a), Uredbe št. 44/2001 (sodbe z dne 27. septembra 1988, Kalfelis, 189/87, EU:C:1988:459, točki 17 in 18; z dne 13. marca 2014, Brogsitter, C-548/12, EU:C:2014:148, točka 20; z dne 21. aprila 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, točka 32, ter z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 24).
- 20 Sodišče je zlasti razsodilo, da se člen 5, točka 3, te uredbe uporablja za tožbo za ugotovitev odgovornosti izdajatelja certifikata zaradi prospekta v zvezi s tem certifikatom ter zaradi kršitve drugih obveznosti posredovanja informacij, naloženih temu izdajatelju, če ta odgovornost ne spada na področje „zadev v zvezi s pogodbenimi razmerji“ v smislu člena 5, točka 1, navedene uredbe (sodba z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 57).
- 21 Glede spora o glavni stvari zadošča navesti, prvič, da predložitveno sodišče navaja, da odgovornost zaradi prospekta, ki se uveljavlja pred njim, ne spada med te zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji, in drugič, da H. Löber s tožbo v glavni stvari uveljavlja zlasti deliktno odgovornost družbe Barclays Bank.
- 22 Glede pojma „kraj, kjer je prišlo ali kjer grozi škodni dogodek“ iz člena 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 je treba navesti, da se ta pojem nanaša tako na kraj nastanka škode kot tudi na kraj vzročnega dogodka, zaradi katerega je ta škoda nastala, tako da je tožena stranka lahko po izbiri tožeče stranke tožena pred sodiščem enega ali drugega od teh dveh krajev (sodbe z dne 10. junija 2004, Kronhofer, C-168/02, EU:C:2004:364, točka 16; z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 45; z dne 21. maja 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 38, in z dne 16. junija 2016, Universal Music International Holding, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 28).

- 23 Glede tega je Sodišče presodilo, da pojma „kraj, kjer je prišlo [do škodnega dogodka]“ ni mogoče razlagati tako široko, da bi obsegal vsak kraj, kjer se lahko občutijo škodljive posledice dogodka, ki je povzročil škodo, ki je dejansko nastala na drugem kraju (sodbe z dne 19. septembra 1995, *Marinari*, C-364/93, EU:C:1995:289, točka 14; z dne 10. junija 2004, *Kronhofer*, C-168/02, EU:C:2004:364, točka 19, in z dne 16. junija 2016, *Universal Music International Holding*, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 34), in da se ta pojem ne nanaša na kraj stalnega prebivališča tožeče stranke, kjer je središče njenega premoženja, samo zato, ker ji je tam nastala finančna škoda, ki izhaja iz izgube delov premoženja, do katere je prišlo v drugi državi članici (sodbi z dne 10. junija 2004, *Kronhofer*, C-168/02, EU:C:2004:364, točka 21, in z dne 16. junija 2016, *Universal Music International Holding*, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 35).
- 24 Tako zgolj dejstvo, da tožeča stranka utрпи finančne posledice, ne upravičuje podelitve pristojnosti sodiščem kraja stalnega prebivališča te stranke, kadar sta tako kraj vzročnega dogodka kot kraj nastanka škode na ozemlju druge države članice (sodba z dne 28. januarja 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 49).
- 25 Taka podelitev pristojnosti pa je upravičena, kadar je kraj stalnega prebivališča tožeče stranke dejansko kraj vzročnega dogodka ali kraj nastanka škode (sodba z dne 28. januarja 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 50).
- 26 V obravnavani zadevi se spor o glavni stvari nanaša na določitev kraja nastanka škode.
- 27 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da je kraj nastanka škode kraj, kjer se škoda dejansko pokaže (sodba z dne 21. maja 2015, *CDC Hydrogen Peroxide*, C-352/13, EU:C:2015:335, točka 52).
- 28 Poleg tega je Sodišče razsodilo, da so v skladu s členom 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 sodišča kraja stalnega prebivališča tožeče stranke na podlagi nastanka škode pristojna za odločanje o tožbi za ugotovitev odgovornosti izdajatelja certifikata zaradi prospekta v zvezi s tem certifikatom ter zaradi kršitve drugih obveznosti posredovanja informacij, naloženih temu izdajatelju, zlasti kadar je zatrjevana škoda nastala neposredno na bančnem računu tožeče stranke pri banki s sedežem na območju pristojnosti teh sodišč (sodba z dne 28. januarja 2015, *Kolassa*, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 57).
- 29 V sodbi z dne 16. junija 2016, *Universal Music International Holding* (C-12/15, EU:C:2016:449), je Sodišče pojasnilo, da je ta ugotovitev spadala v poseben okvir zadeve, za katerega je bil značilen obstoj okoliščin, zaradi katerih je bila pristojnost podeljena navedenim sodiščem (sodba z dne 16. junija 2016, *Universal Music International Holding*, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 37).
- 30 Zato je razsodilo, da je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da za „kraj, kjer je prišlo [do škodnega dogodka]“, če ni drugih naveznih okoliščin, ni mogoče šteti kraja v državi članici, kjer je nastala škoda, kadar gre pri tej škodi izključno za finančno izgubo, ki je nastala neposredno na bančnem računu tožeče stranke in je neposredna posledica protipravnega ravnanja, ki je bilo storjeno v drugi državi članici (sodba z dne 16. junija 2016, *Universal Music International Holding*, C-12/15, EU:C:2016:449, točka 40).
- 31 V obravnavani zadevi posebne okoliščine zadeve v glavni stvari, obravnavane v celoti, vodijo v dodelitev pristojnosti avstrijskim sodiščem.
- 32 Kot je namreč razvidno iz predložitvene odločbe, ima H. Löber stalno prebivališče v Avstriji in so bila vsa plačila v zvezi z zadevno naložbeno transakcijo opravljena z avstrijskih bančnih računov, to je z osebnega bančnega računa H. Löber ter klirinških računov, posebej namenjenih opravi te transakcije.

- 33 Prav tako, razen tega, da je v okviru te transakcije H. Löber poslovala samo z avstrijskimi bankami, iz predložitvene odločbe izhaja tudi, da je certifikate pridobila na avstrijskem sekundarnem trgu, da so bile informacije, ki so ji bile predložene v zvezi s certifikati, navedene v prospektu glede teh certifikatov, o katerem je bila uradno obveščena österreichische Kontrollbank (avstrijska nadzorna banka), in da je na podlagi teh informacij v Avstriji sklenila naložbeno obveznost, ki je zavezujoče obremenila njeno premoženje.
- 34 Poleg tega je podelitev pristojnosti avstrijskim sodiščem v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, v skladu s cilji predvidljivosti pravil o pristojnosti, določenih z Uredbo št. 44/2001, bližine sodišč, določenih s temi pravili, in spora ter učinkovitega izvajanja sodne oblasti, navedenimi v uvodnih izjavah 11 in 12 te uredbe.
- 35 Glede tega je treba zlasti navesti, da določitev, da je kraj nastanka škode kraj sedeža banke, pri kateri je odprt bančni račun tožeče stranke, na katerem je neposredno nastala ta škoda, ustreza cilju Uredbe št. 44/2001, s katerim se skuša okrepiti pravno varstvo oseb s sedežem ali stalnim prebivališčem v Uniji, tako da se tožeči stranki omogoči, da brez težav ugotovi, na katero sodišče se lahko obrne, toženi stranki pa, da razumno predvidi, pred katerim sodiščem je lahko tožena, ker mora izdajatelj certifikata, ki ne izpolni svojih zakonskih obveznosti v zvezi s prospektom, če se odloči za uradno obvestitev o prospektu v zvezi s tem certifikatom v drugih državah članicah, pričakovati, da bodo nezadostno obveščeni subjekti s stalnim prebivališčem v teh državah članicah vložili v ta certifikat in utrpeli škodo (glej v tem smislu sodbo z dne 28. januarja 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, točka 56).
- 36 V teh okoliščinah je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5, točka 3, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da so v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, v katerem vlagatelj vloži tožbo glede deliktne odgovornosti proti banki, ki je izdala certifikat, v katerega je vložil, zaradi prospekta za ta certifikat, sodišča kraja stalnega prebivališča tega vlagatelja kot sodišča kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka, v smislu te določbe, pristojna za obravnavanje te tožbe, kadar je zatrjevana škoda finančna škoda, ki je nastala neposredno na bančnem računu navedenega vlagatelja pri banki s sedežem na območju pristojnosti teh sodišč, in kadar tudi druge posebne okoliščine tega položaja vodijo do dodelitve pristojnosti navedenim sodiščem.

Stroški

- 37 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člen 5, točka 3, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da so v položaju, kot je ta v postopku v glavni stvari, v katerem vlagatelj vloži tožbo glede deliktne odgovornosti proti banki, ki je izdala certifikat, v katerega je vložil, zaradi prospekta za ta certifikat, sodišča kraja stalnega prebivališča tega vlagatelja kot sodišča kraja, kjer je prišlo do škodnega dogodka, v smislu te določbe, pristojna za obravnavanje te tožbe, kadar je zatrjevana škoda finančna škoda, ki je nastala neposredno na bančnem računu navedenega vlagatelja pri banki s sedežem na območju pristojnosti teh sodišč, in kadar tudi druge posebne okoliščine tega položaja vodijo do dodelitve pristojnosti navedenim sodiščem.

Podpisi